

Plutarch. Plutarchus in Alexandro: Cum Alexander primus sedisset sub caelo aureo in throno Regio. Et in Themistocle, Xerxes Salaminum spectavit in aurea sella sub aurea umbella. Nicetas lib. 1. Androni. Andronicus sedens in throno gemmato. Athenæus lib. 5. de throno Regis Parthorum: Aureus erat, quem circumstant quatuor columnule aureæ gemmis ornata. Et Claudianus lib. 2. in Rufin. sedem Regiam describit. Audi Corippum lib. 3. Claudian. Nobilitat medios sedes augusta penates Quatuor eximius circumvallata columnis, Quas super ex liquido præfulgēs circulus auro Immodicus similans convexi climata cæli Immortale caput, soliumq; sedentis obumbrat Ornatum gemmis, auroque, ostroque superbum. Parco reliquis; & memineris Salomonici Throni, inter reliquas Regis fabricas, ad publicum stuporem elaborati ex ebore, & auro 3. Reg. 10. 18. De quo noster Pineda lib. 6. de rebus Salom. c. 7. & 8. 1069 Parva hæc sunt, & nullius pretii, splendoris, & elegantia, si cum throno nubis magnifico, Regio sedentis Dei Solio componantur. Erat politissima Dei ipsius manu fabricatus; non ex ebore & auro, sed ex materia puriori ac lucidiori; splendidus ad instar solis, flammeus ut ignis, rubeus instar flammæ, candidus quasi nivis, superioris Majestatis causa. Nec desiderabantur in hoc throno fulgentes lapilli; ipsa quippe columna, necnon pars integumentum interior insolita innumera-bilium stellarum noctis tenebras dispellentium claritudine erat variegata. Ut patet ex Sapient. 10. 17. Fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum per noctem. Græcè, in velamento diei, & in flammam stellarum per noctem. Solent enim fidera ipsa ignes caelestes appellari: imò & fulgentes gemmae. Manilius lib. 5. Gemmarumque illi radiabat lucibus ignis. Et S. Paulinus lib. 4. in vita S. Martini: Sideris radiantia tempora gemmis. Et S. Hieronymus ad Pammachium ardentis gemmas pellat. Petronius in Satyra, ignes lapideos dixit. Et Alcazarius noster Apoc. 1. 16. Stellas septem in Christi dextera putat esse totidem gemmas in annulis fixas. Et cap. 12. Stellas duodecim, quæ Ecclesiae pro diademate sunt, pretiosos ac fulgentes lapillos vocat. 1070 Quinto, ex hoc magnifico throno Dux erat Deus Hebraeis gradientibus per vastas illas solitudines, ubi viarum nulla extabant vestigia ob arenas levi ventorum flabello mobiles. Vide Act. 7. 36. Exod. 15. 13. Deut. 1. v. 31. 32. 33. & c. 32. v. 10. 11. 12. & testimonia supra indicata. Non antea movebantur castra, quam moveretur columna; nec prius quiescebant, quam quiesceret illa. Deuter. 9. 23. Suo illa agebat Deus ductu & imperio. Sæpè etiam divinum Numen in hoc Regio folio & tribunali apparebat; & loquebatur Moysi, & Hebraeis, eis ostendens suam gloriam, & magnificentiam. Psal. 98. 7. In columna nubis loquebatur ad eos. Vide Exod. 33. 9. Numer. 12. 5. & alibi sæpè. 1071. Non hic silentio involvam pulchram Clementis Alexandrini observationem lib. 1. Stromat. prope finem, loquentis de columna nubis & ignis Hebraeos ducente. Significat autem (ait ille) columna, Dei non posse effingi imaginem. Illuminata autem columna, præter hoc, quòd significat non posse effingi imaginem, Dei quoque stabilitatem significat, ac firmitatem,

Sap. 10. 17. Sideribus, tamquam gemmis, conspicuus thronus ille nubis, & ignis. Manilius. Paulinus. S. Hieron.

Alcazar.

Ab hoc magnifico throno Deus regebat, protegebatque suum Populum.

Columna illa Dei imago firmi, stabilis, immutabilis.

Clemens. Alexand.

& immutabilem ejus lucem, quæque non potest figurari. Prius itaque quam accurate, perfecteque tenerentur imaginem habitus, veteres columnas erigentes, eas colebant, tanquam statuas. Atque idcirco sic scribit, qui fecit Phoronidem. Calliohe clavem Reginae gestat olympi, Argivæ Iunonis, fertis atque corollis Regina primum est, à qua exornata columna. An Deus speciem splendoris co-lumnae sibi assumpserit. Videtur sentire, Deum sibi speciem splendentis, flammeæque columnæ assumpsisse, ut hac forma suam demonstraret firmitatem, stabilitatem, & immutabilem lucem accessibilem, aliàs inaccessibilem. Observat etiam idem Alexandrinus ad Gentes, Dei tunc illa nube populum ducentis familiaritatem, & humanitatem eximiam, dum scribit: Humanitatis gratia, ancilla instar, sequebatur nubes. Quo refero illa Deuter. 32. v. 10. Invenit eum in terra deserta, in loco horrois, vasta solitudinis: circumduxit eum, & docuit; & custodivit quasi pupillam oculi sui. Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas, & assumpsit eum, atque portavit humeris suis. Dominus solus dux ejus fuit. Hoc planè ancillæ, sive gerulae, munus obicit Deus ipse è columnæ folio. Quid indulgentius? quid humanius? 1072 Et quid si his adjungas multa alia paternæ, & maternæ indulgentiæ signa data abundè è regio illo throno? O quam illum populum benignissimè lactavit, molliter educavit, jucundissimè provexit, huic adhibens ministerio creaturas omnes veluti ancillas, item Angelorum, & Prophetarum pædagogiam! Indigitabo ex multis aliquot testimonia. Osæ 1. 3. Ego quasi nuritius Ephraim portabam eos in brachiis meis. Ex Hebræo & Græco veritas: deduxi, ambulare feci. Vel etiam: Ego pedetentim ambulans cum Ephraim: quod nutriticis opus est ad incessum informantis pueriles pedes: Yo le enseñaua à andar, como hazen las amas con los niños. Vide Deuter. 1. 31. Quod munus datum etiam à Domino fuit Moysi, Num. 11. 12. De ministerio creaturarum Sapi. 16. 24. ubi de mamma sermo est: Sapi. 16. 24. Creatura tibi factori deserviens, lenior sit ad beneficiendum pro his, qui in te confidunt. Propter hoc & tunc in omnia transfigurata omnium nutriticis gratiæ tuæ deserviebant, ad voluntatem eorum, qui à te desiderabant. Creatura transfigurata mamma est, ob varios sapes, de quibus versu antelapso 20. dixerat. Paternam & maternam Dei providentiam nutriticem gratiam vocat. Et cap. 19. 6. Omnis creatura ad suum genus ab initio refigurabatur deserviens tuis præceptis, ut pueri tui custodirentur illesi. Nam nubes castra eorum obumbrabat. Quasi dicat: Univerfa propemodum creatura in suo quæque genere, & natura permanens, ita in tui populi gratiam est transmutata, ut videri posset rursus à Deo reformata. 1073 Adde; neque illa puerilia crepundia, cantilenas, & crepitacula omiffa, quibus solent pueri demulceri: nihil enim matri dulcissimæ prætermiffum, quo infantem deliniret suum. Sap. 19. 17. In selementa dum convertuntur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum sonum custodiunt. Quin & papilas & butyrum, & mella dulcissima, quæ propria nutrimenta puerorum, deinde pubescentis adolescentiæ solidiores cibos adhibuit. Deuter. 32. 13. & 14. & Ezechi. 16. ubi præter alimenta, vestitus & ornatus congeruntur. Neque

Multa paternæ maternæ que indulgentiæ signa à Deo exhibita ab eo throno.

Osæ 1. 3.

Sapi. 16. 24.

Sapi. 19. 6.

Sapi. 19. 17.

Neque ingenuum puerum sine pædagogi institutione adolefcere voluit. Inde Paulus totam legem Moysis, id est, ejus ministros, pædagogos vocat, ad Galat. 3. 24. Lex pædagogus noster fuit in Christo. At ubi venit fides, jam non sumus sub pædagogo. Vide Clement. Alexand. Ad Galat. 3. vers. 24. Osæ 5. 2. 1. Pædagog. c. 11. ubi citat illud Osæ 5. 2. Ego (Dei verba sunt) eruditor omnium eorum. Græcè pedantes cum allusione ad pædagogum. Videtis ergo jam, qualem habuerit educationem ille populus, qualis certè decuit tanti Patris Filium, tanti Principis subditum. Videtis, quantæ illum nutriticæ gratiæ suæ tradiderit, ut nempe gratiam Dei cum lacte ipso fugeret. Videtis, qualiter tantus Rex creaturis ad puerum nutriendum sit usus. Videtis, quomodo pedetentim ambulaverit cum suo populo, quasi ejus nutritrix. Videtis, quibus pædagogis instituendum commiserit, interim ipse pædagogi munus agens. Tanta quidem supremi Regis, beneficentissimi Parentis, indulgentissimæ matris, mollissimæ nutriticis, sapientissimi pædagogi officia erga suos per desertum gradientes præstitit Deus è folio illo nubis magnifico. Ut, quàm verè dixerit Alexandrinus Clemens, apparet; Humanitatis gratia, ancilla instar, sequebatur nubes. 1074 Igitur, his præjactis, cum jam in præeunte facula statuerimus, loquentes in hoc capite induci Christum & Deiparam; necessariò fatendum est, deducto interpretationis filo, sermone in eo 7. versiculo esse de supræma, ac Regia Jesu & Mariæ Majestate, non absque paternæ, & maternæ indulgentia. Quid enim aliud portendunt altissima cælorum, empyrei præsertim, habitacula, domus ampla & Regia? Quæ aliud designat thronus nubis regius & magnificus? Thronum Christi (ait S. Hieron. Epist. 140.) intelligo imperium ejus. Resplenduit quidem hoc Filius, ac Matris imperium, hæc illorum Majestas vel à mundi incunabulis in cælo & in terra, signatim verò sub Synagoga, & luculentius in Christiana Ecclesia. Quæ omnia ex sequentibus illustrationibus magnam sibi lucem acquirunt. Textus illustratus de Christo. S E C T I O XL. Resplenduit, vel à mundi exordio supræma Christi Majestas in cælo Empyreo, ad id præsertim condito, ut esset magnificum tanti Principis palatium. 1075 CUM Deus O. M. divina quædam substantia sit omnino spiritualis, & immensa; ac proinde nullis definita, nedum circumscripta locis, ut res corporeæ solent suarum partium extentione; cumque in omni retro æternitate, ante mundi fabricam, in seipso esset, essetque ipse sibi Regia gloriosissima, & palatium divinissimum nullo alio indigens habitaculo aspectabili, & corporeo; eò quidem potissimum spectasse pulcherrimam cæli Empyrei fabricam credendum est, ut esset Incarnati Verbi, Christi Domini, quæ homo est, Regia sedes, & palatium magnificentissimum, locum immensæ capacitatis, & magnitudinis: in quem electi etiam omnes advocandi erant, ut æterna ibi beatitudine, sub tanto capite, ac principe, jucundissimè perfruerentur. Cum enim ille sit po

Ad Galat. 3. vers. 24. Osæ 5. 2.

S. Hieron.

Textus illustratus de Christo.

S E C T I O XL.

Resplenduit, vel à mundi exordio supræma Christi Majestas in cælo Empyreo, ad id præsertim condito, ut esset magnificum tanti Principis palatium.

1075 CUM Deus O. M. divina quædam substantia sit omnino spiritualis, & immensa; ac proinde nullis definita, nedum circumscripta locis, ut res corporeæ solent suarum partium extentione; cumque in omni retro æternitate, ante mundi fabricam, in seipso esset, essetque ipse sibi Regia gloriosissima, & palatium divinissimum nullo alio indigens habitaculo aspectabili, & corporeo; eò quidem potissimum spectasse pulcherrimam cæli Empyrei fabricam credendum est, ut esset Incarnati Verbi, Christi Domini, quæ homo est, Regia sedes, & palatium magnificentissimum, locum immensæ capacitatis, & magnitudinis: in quem electi etiam omnes advocandi erant, ut æterna ibi beatitudine, sub tanto capite, ac principe, jucundissimè perfruerentur. Cum enim ille sit po

Deus, quædam Deus, nullo indigebat spectabili habitaculo, indiget verò quia homo est.

suæ dignitatis infinitate, meritis & gratiarum omnium thesauris, prædestinatorum primus, in quos ipse bona universa derivat, jure planè suo tantum sibi vindicavit aspectabile habitaculum, ut suam in eo regiam demonstraret Majestatem. 1076 Hinc spectant illa Genesis verba c. 1. v. 1. In principio creavit Deus cælum, & terram. Particula in est Hebraicè be. quæ etiam significat propter. Unde veritas: Propter principium creavit Deus cælum. Atqui ex multorum sententia, principium hic appellatur Christus Dominus, quæ homo etiam est. Unde Rabbini Ankelos in Glossa Chaldaica super id Genesis, sic legit & explicat: Propter sapientiam creavit Deus cælum & terram; id est, amore intemeratae Virginis, quæ est mundi sapientia, & amore Messie filii sui, cui in divinis sapientia tribuitur, creavit Deus cælum & terram. Hoc illud esse multi putant, quod apud Davidem Psal. 39. 11. Christus de seipso pronunciat: Psal. 39. 11. In capite libri scriptum est de me. Id est, in principio Genesis, libri omnium primi, de me id scriptum est; propter me scilicet, cælum fuisse fabricatum, ut mea esset Regia sedes, & palatium. 1077 Hinc illud Davidicum Psal. 113. 24. Psal. 113. 24. Benedixi vos à Domino, qui fecit cælum, & terram. Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum. destinatum esse, tanquam domesticum sacratissimum, cælum cæli Domino tradidit. Etenim cælum cæli dixit, id est, præstantissimum, excellentissimum, summum cælorum, juxta Hebraicam nemini ignotam phrasim, per quam geminatione illà facta, alicujus rei præstantia significatur: ut Exod. 40. v. 11. Sancta Sanctorum. Et cap. 30. 25. juxta Hebræa: unguentum unguenti, & Cantic. 1. Canticum Cantorum, & c. 5. 11. ex Hebræo: aurum auri. Cælum igitur Empyreum voluit Regius Poëta commendare, dum cælum cæli appellavit, quòd supremum sit, quòd cælorum omnium summum, eminentissimum, præstantissimum. Ita Theodoretus, Genebrardus, & multi alii. Hoc utique cælum Domino fabricatum, id est, Christo (ut plures explicant) uti aula Regia, uti magnificentium suæ gloriæ palatium, & supræmæ Majestatis sedes quieta, immobilis, undique collucens. 1078 Quòd revoco illa Isaia: verba c. 11. 10. Isa. 11. 10. In illa die radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsum genes deprecabuntur: & erit sepulchrum ejus gloriosum. De Christo Domino sermo est, quem appellat radicem Jesse, id est, virgam, causâ acceptâ pro effectu; pululavit enim propter humanitatem, natuque est ex semine Jesse, qui fuit pater David. Illud verò, qui stat in signum, seu vexillum populorum, spectat præcipuè passionis tempora; in quibus expositus omnium telis fuit, quasi signum ad sagittam, & quasi vexillum in crucem sublatum est. Tunc populi omnes supplices eum venerati sunt, & secuti. Post hanc igitur ignominiam, & acerbitatem passionis, futurum esse ait gloriosum ejus sepulchrum: Et erit sepulchrum ejus gloriosum. ad gloriam Dominicæ resurrectionis multi referunt non malè. LXX. transferunt: Et erit requies ejus honor. Hebraicè est menucha: id est, locus, ubi à laboribus quiescit. Forerius rectè existimat, ea voce significari ædes amplas, cujusmodi sunt Regum palatia, vel Regiam ipsam: unde veritas: Et erit domus ejus ampla, Regia illius, ejus palatium gloria,

1076 Hinc spectant illa Genesis verba c. 1. v. 1. In principio creavit Deus cælum, & terram. Particula in est Hebraicè be. quæ etiam significat propter. Unde veritas: Propter principium creavit Deus cælum. Atqui ex multorum sententia, principium hic appellatur Christus Dominus, quæ homo etiam est. Unde Rabbini Ankelos in Glossa Chaldaica super id Genesis, sic legit & explicat: Propter sapientiam creavit Deus cælum & terram; id est, amore intemeratae Virginis, quæ est mundi sapientia, & amore Messie filii sui, cui in divinis sapientia tribuitur, creavit Deus cælum & terram. Hoc illud esse multi putant, quod apud Davidem Psal. 39. 11. Christus de seipso pronunciat: Psal. 39. 11. In capite libri scriptum est de me. Id est, in principio Genesis, libri omnium primi, de me id scriptum est; propter me scilicet, cælum fuisse fabricatum, ut mea esset Regia sedes, & palatium.

1077 Hinc illud Davidicum Psal. 113. 24. Psal. 113. 24. Benedixi vos à Domino, qui fecit cælum, & terram. Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum. destinatum esse, tanquam domesticum sacratissimum, cælum cæli Domino tradidit. Etenim cælum cæli dixit, id est, præstantissimum, excellentissimum, summum cælorum, juxta Hebraicam nemini ignotam phrasim, per quam geminatione illà facta, alicujus rei præstantia significatur: ut Exod. 40. v. 11. Sancta Sanctorum. Et cap. 30. 25. juxta Hebræa: unguentum unguenti, & Cantic. 1. Canticum Cantorum, & c. 5. 11. ex Hebræo: aurum auri. Cælum igitur Empyreum voluit Regius Poëta commendare, dum cælum cæli appellavit, quòd supremum sit, quòd cælorum omnium summum, eminentissimum, præstantissimum. Ita Theodoretus, Genebrardus, & multi alii. Hoc utique cælum Domino fabricatum, id est, Christo (ut plures explicant) uti aula Regia, uti magnificentium suæ gloriæ palatium, & supræmæ Majestatis sedes quieta, immobilis, undique collucens.

1078 Quòd revoco illa Isaia: verba c. 11. 10. Isa. 11. 10. In illa die radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsum genes deprecabuntur: & erit sepulchrum ejus gloriosum. De Christo Domino sermo est, quem appellat radicem Jesse, id est, virgam, causâ acceptâ pro effectu; pululavit enim propter humanitatem, natuque est ex semine Jesse, qui fuit pater David. Illud verò, qui stat in signum, seu vexillum populorum, spectat præcipuè passionis tempora; in quibus expositus omnium telis fuit, quasi signum ad sagittam, & quasi vexillum in crucem sublatum est. Tunc populi omnes supplices eum venerati sunt, & secuti. Post hanc igitur ignominiam, & acerbitatem passionis, futurum esse ait gloriosum ejus sepulchrum: Et erit sepulchrum ejus gloriosum. ad gloriam Dominicæ resurrectionis multi referunt non malè. LXX. transferunt: Et erit requies ejus honor. Hebraicè est menucha: id est, locus, ubi à laboribus quiescit. Forerius rectè existimat, ea voce significari ædes amplas, cujusmodi sunt Regum palatia, vel Regiam ipsam: unde veritas: Et erit domus ejus ampla, Regia illius, ejus palatium gloria,

1078 Quòd revoco illa Isaia: verba c. 11. 10. Isa. 11. 10. In illa die radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsum genes deprecabuntur: & erit sepulchrum ejus gloriosum. De Christo Domino sermo est, quem appellat radicem Jesse, id est, virgam, causâ acceptâ pro effectu; pululavit enim propter humanitatem, natuque est ex semine Jesse, qui fuit pater David. Illud verò, qui stat in signum, seu vexillum populorum, spectat præcipuè passionis tempora; in quibus expositus omnium telis fuit, quasi signum ad sagittam, & quasi vexillum in crucem sublatum est. Tunc populi omnes supplices eum venerati sunt, & secuti. Post hanc igitur ignominiam, & acerbitatem passionis, futurum esse ait gloriosum ejus sepulchrum: Et erit sepulchrum ejus gloriosum. ad gloriam Dominicæ resurrectionis multi referunt non malè. LXX. transferunt: Et erit requies ejus honor. Hebraicè est menucha: id est, locus, ubi à laboribus quiescit. Forerius rectè existimat, ea voce significari ædes amplas, cujusmodi sunt Regum palatia, vel Regiam ipsam: unde veritas: Et erit domus ejus ampla, Regia illius, ejus palatium gloria,

gloria, vel gloriosum. Sic appellatur caelum Empyreum Christo passo destinatum, & Christi propria sedes, palatium magnificum, & Regia sedes.

In eminentissimam Empyreum partem ascendit Christus, super omnes Angelos. Ps. 67. 19. Ad Ephel. 4. 10. S. Chrysof. S. Anselm.

S. Leo.

S. Anast. Sinaita. Superius caelum sinus Christi Patris.

Angeli simul cum caelo Empyreum, & in illo conditi.

Ex probabili sententia, conditi in sidereo.

Prænotavit Christum, & Christo sedes paratam in Empyreum.

1079 Hinc, Christus in sua Ascensione elevatus dicitur ad supremum Empyreæ habitationis locum, & ad talem apicem, ad quem nullus Angelorum pertigerit. Psal. 67. 19. Ascendisti in altum. Græcè, in fastigium, in sublimitatem: ad Empyreæ cæli apicem. Ad Ephel. 4. 10. Ascendit super omnes caelos, ut impletet omnia. Ubi Chrysolomus Homil. 11. Ascendit super omnes caelos, ultra quos quoque nihil est aliud, hoc videlicet est potentia, & dominationis ipsius. Et S. Anselmus ibidem: Ascendit non solum super omnes caelos materiales, sed & super omnes caelestium virtutum ordines superans loco, & dignitate omnem creaturam. Unde multorum mens est cum S. Thoma, Christum in eminentissimam cæli Empyreæ partem ascendisse; ita ut ejus corpus sit supra convexam superficiem illius cæli quam suis pedibus tangit & calcet. Vide Suarium nostrum Tom. 2. in 3. p. Disput. 51. Sect. 1. Et observa S. Leonis Papæ eloquentissimum ad rem præsentem effatum in Sermon. 1. de Ascensione: Et re vera (inquit) magna erat, & ineffabilis causa gaudendi, cum in conspectu sanctæ multitudinis super omnium creaturarum caelestium dignitatem humani generis natura conscenderet supergressura Angelicos ordines, & ultra Archangelorum altitudines elevanda: nec ullis sublimitatibus modum sua provectionis habitura, nisi æterni Patris recepta confessu, illius gloria sociaretur in throno, cujus natura copulabatur in filio. S. Anastasius Sinaita in lib. 2. Hexaem. cum tres caelos distinxisset, aëreum, stellatum, & tertium, quod quid sit, se non intelligere fatetur; concludit: Supra hoc caelum nemo est ingressus, nisi solus verus Pontifex Christus: superius autem caelum existimo esse sinus paterni. Ex his ergo, quæ ab Ascensione Christi evenerunt, efficitur ad id præsertim supremum caelum fabricatum, ut esset magnificentissima ejus sedes, ad cujus apicem nullus pertingere valet.

1080 Ut autem clareat, quo sensu in caelo Empyreum, vel ab illius creatione, resplenduerit suprema Christi Majestas, præmittere oportet viorem, & communem Catholicorum omnium sententiam, post Concilium Lateranensis definitionem; scilicet Angelos non ante, sed simul cum mundo corporeo fuisse conditos. Credunt omnes penè Theologi, Angelos simul cum caelo Empyreum & in ipsomet caelo Empyreum creatos, speciosæ illius habitationis incolas futuros, & administratores Christi Domini spiritus, mentes nobilissimas, naturæ & gratiæ donis insignitas. Probabilis tamen est Lorini opinio in 2. Petri 2. & Soarii in opere de Angelis l. 1. c. 4. n. 7. existimantium, Angelos creatos fuisse in caelo sidereo, vel in eo, quod sub Empyreum proximè collocatum est. Illud item apud eundem Soarium lib. 5. de Angelis c. 6. à num. 8. satis firmatum & auctoritate & ratione; Angelis nempe ab initio suæ conditionis Deum aperuisse suum æternum illud consilium uniendi hypostaticè divino Verbo humanam naturam; proposuisseque Christum tanquam caput & Dominum, supremumque cæli & terræ Principem, erga quem venerationem exegit, & famularum. Boni Angeli tunc Christum adorantes, per ipsum gratiam & gloriam sunt

consecuti: mali verò superbiâ in transversum acti, Christum ut caput agnoscere, & adorare nolentes, ex illa beata sublimique cæli Empyreæ statione ad inferna fuerunt detrusi. De quo nonnulla supra diximus. Ecce tibi, qua ratione, vel à prima rerum creatione, in caelis resplenduerit Regia Christi Majestas, proposita omnibus Angelis adoranda, adorata à bonis, repugnantibus malis, sed deinde adorare coactis, ut dicitur ad Philipp. 2. 10. Unum audi ad rem nostram Christopolitanum Episcopum Jacobum de Valentia in Psal. 81. Vidit Lucifer solium, & sedem præparatam super totam naturam Angelicam pro Christo homine, absque hoc quòd sciverit mysterium passionis Christi, & redemptionis humanæ; sed non ignoravit mysterium Incarnationis, & exaltationis humanitatis Christi, & sic habuit occasionem perverse appetendi. Sed exit deinde luculenter: Ab initio omnibus Angelis fuit lex posita, qualiter Deus præparaverat illam sedem pro Christo homine à Verbo personabiliter assumendo, cui tradendum erat universi imperium, jubente Deo, ut omnes Angeli, & creature obedirent, & simul cum Verbo eum adorarent. Cui legi Lucifer cum suis sequacibus renuit obedire, in solium Christi tenuit usurpare, & ideo cecidit.

1081 Hinc referas illustrem illam Christi Domini speciem, in sua Majestate, & gloria oblatam Isaïæ oculis c. 6. Vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & elevatum, & ea, quæ sub ipso erant, replebant templum. Pro templum, ex Hebræo legunt Vatablus, Forerius & alii Regiam. LXX. verò: & plena domus erat gloria ejus. Vati porò versanti in terris objecta pulcherrima Christi imago fuit in Empyreum caelo, quod templum, Regia, & domus ejus est. Psal. 10. 4. Dominus in templo sancto suo, Dominus in caelo sedes ejus. Et Apoc. 15. 5. Apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo. In hac igitur caelesti Regia Christum vidit sedentem in throno excelso, Augusto, & eminenti; quem ad supremam ipsius Christi Majestatem retulit S. Basilus ibi: Solium elevatum dicimus in omnem creaturam principatum, & dominationem. S. Hieronymus visum Dei Filium in regnantis habitu putat: regio quidem amictu purpureo, ornatu lautiori, ac splendidiori, longis etiam fimbriis, seu laciniis ad ima longo tractu desluentibus. Quo Regio apparatu suprema Christi Majestas significabatur. Unde Joannes cap. 12. 41. cum de Christo loqueretur, ait: Hæc dixit Isaïas, quando vidit gloriam ejus. Græcè δὲξας, id est, gloriam, honorem, Majestatem. Hac Christi gloria, honore, & Majestate repletum esse caelum Empyreum testatur Isaïas.

1082 Et quidem quod Vates hic aspexit visione imaginaria, atque intellectuali illustratione, objectum similiter Angelicis spiritibus esse, vel ab ipsorum creatione, & cæli Empyreæ fabrica æquum est aurumare. Subinde juxta regium Christi solium assistentes intuitus est alatos Seraphimos, non duos tantum, sed in circuitu ejus (ut vertunt LXX. & vult S. Hieronymus) plures, alternis vocibus divinum illud trisagium iterantes, Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus exercituum: id est, Angelorum: Christum hoc cantu suum supremum Dominum, & Regem agnoscentes, & venerantes, tanquam ejus obsequentissimos ministros. Ideo stabant; quod ministrantium habitus est. 3. Reg. 10. 8. Beati servi tui, qui stant coram te semper. 3. Reg. 10. 8. Ideo

Christi Majestas ex tunc resplenduit in Empyreum.

Jacob de Valentia.

Isai. 6. 1. Christus præ se ab Isaïa Regnantis habitus in Empyreum.

Psal. 10. 4. Apoc. 15. 5.

S. Basil.

Joan. 12. 41.

Illud idem objectum Isaïa, propositum Angelis est ab initio sua creationis.

Angeli ex tunc Christum venerantur.

Ideo etiam, senas quivis habens alas, duabus faciem velabat, duabus pedes, & reliquias duas ad volandum expeditas relinquebat: Sic suam religionem, ac reverentiam significantes, quam habent erga Dominum; ait S. Chrysof. Tom. 1. in Homil. super illam Isaïæ visionem. Non sic pessimus Cacodæmon cum reliquis transgressoribus; qui, cum ab initio Christus Dominus in solio Majestatis Regio colendus obiceretur, dicere ausus est apud Isaï. 14. 13. In caelum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sededo in monte testamenti, in lateribus aquilonis; ascendam super altitudinè nubium, similis ero Altissimo. Vanissimus, & ventosissimus Lucifer, Empyreæ cæli apicem & regium thronum, propriam solius Christi sedem præripere præsumit, sedere vult, ministrari non ministrare, dum Michael, & reliqui ejus Sodales stant tanquam ministri coram sedente JESU in throno excelso & elevato: Adstant Domino præsentem (ait Bernardus Ser. 5. in illa verba) devotum utique ministerium, & plenum reverentiæ obsequium exhibentes. Et Ser. Stant plane Seraphim attoniti, & suspensi in contemplatione sedentis in throno; Tu sedere tentasti, ô impie! Idcirco ab ipso met Christo JESU Lucifer, & reliqui ei consentientes, pessum dati, & in tartarum præcipites detracti. De quo Isaïas cap. 51. v. 9. cujus verba supra expendimus.

Renitit Lucifer, & thronum ambit. Isaï. 14. 13.

Stant Michael & boni Angeli. S. Bernard.

SECTIO XLI.

Præcedebat Christus Dominus gradientes per desertum Hebræos, ut Dux itineris, ut populi Magister è throno, è suggesto nubis Regio.

1083 Non in caelis tantum, sed in terris quoque regia Christi Majestas vel à mundi exordio respicienduit, à soluta præsertim Ægyptiaca captivitate, post quam Israelitici populi ductor extitit Jesus Christus è solio nubis regio præcedens. Etenim forma illa præstantissima (ut loquitur Philo in vita Moysis) in divinissimum simulachrum, quod in media rubi flamma Moysi apparuit, Christi Dei & hominis pulcherrimū erat simulachrum formam referens humanam, ut multi Ecclesiæ Doctores arbitrantur relati à nostro Fernandez in eam visionem. Ea autem cura ipse punctus descenderat, ut supremum suum dominium ostendens, captivum populum de Ægypto transferret in signis & portentis, ut re ipsa transtulit. Unde Judas Apostolus in sua Canonica v. 5. Commonere vos volo, scientes semel omnia, quoniam JESUS populi de terra Ægypti salvans. Pro Jesus Græcè ponitur ΚΩΣ, id est Dominus: alii Codices ΙΩΣ, id est Deus. Et Syra Edicio: Quod Deus populum ex Ægypto liberavit. Clemens Alexand. 3. Pædagogici c. 8. Dominus Deus, extulit. Expositores omnes, de Christo Jesu quæ Deus, & quæ homo est, sermonem esse declarant, probantque rectè, minime hæc in Josue Ducem cadere (neque enim ipse, Dominus Deus, fuit, nec liberator populi Hebræorum ex Ægypto) sed in Christum Dominum, non solum ratione personæ divinæ, sed ob Incarnationē ita prædefinitam, ac si facta jam esset, ut eruditè probat ex S. Hieron. & nonnullis sacre Scripturæ testimoniis Jodocus Chetovæus in Cōmentario ad lib. 4. c. 6. S. Joannis Damasceni. Hinc jam S. Cyrill. lib. 12. Thesauri c. 13. Si Jesus P. Ildeph. de Flores in Eccles.

Philo. Per Christum, jam ex tunc innotescens, solus Hebræorum captivitas.

Jude Epist. vers. 8.

S. Cyrill.

(inquit) secundum Apostolum Judam, populum eripuit ex Ægypto, ipse certe est, qui dicit ad Moysen de medio rubi: Ego sum qui sum. Tota igitur illa populi Hebræi eductio Christi Domini expeditio fuit, per quam in terris innotuit mirum in modum Regia ejus potestas, & supremum Dominium.

1084 Porro, qui Hebræorum gentem ex Ægypto eduxit, deduxit etiam per desertum: Christus nempe, cujus thronus (ut ipse ait) in columna nubis. Thronus quidem regis Regiæ Majestatis index, uti supra statimus: Columna via demonstrans Christus est Dominus; a Jebat S. Zeno Veronenis Ser. 14. Et Rupertus Rupert. lib. 2. in Exod. c. 28. & 29. Quinam est hic dux itineris, nisi qui & dux & via nobis est Jesus Christus Filius Dei? Ipse nimirum columna ignis, qua verus Deus, ipse idè columna nubis, qua verus homo est. Sed, inter alios audiendus S. Ambros. Ser. 18. in Pl. 118. sic alloquens Hebræos: Miramini Moysen, quia Patres vestros per mare sicco duxit vestigiis. Moyses non imperavit, sed impetravit; non jussit mari, sed servivit jubentibus. Moysen laudatis, quia Regè Pharaonem cum exercitu suo merisit; Moyses orabat, & alius impetrabat: Moyses precabatur, & Christus operabatur; Moyses fugiebat, Christus insequiebat; Moyses columnam sequebatur, ut nocturnas tenebras declinaret, CHRISTUS ILLUMINABAT. Quid pro argumento nostro luculentius? Quæstio est, quandonam desit columna illa nubis & ignis? Hebræi defecisse putant statim post mortem Aaronis, quæ errant; cum Deut. 31. 15. dicatur columna hæc apparuisse Moysi. Verior igitur existimatio est, perduxisse usque ad ducatum Josue. Certè non absque arcano mysterio. Cum enim Josue Christi figuram portaret, ac veri Jesu umbra Jesus ille populi Israelitici ductor esset; ut passim sancti Ecclesiæ Proceres observant: quando Josue ductor abest, Christus Jesus sub columnæ specie præibat; aut ubi primū adfuit illustri Jesu insignitus caractere, ductrix columna desit; ut significaretur columna illa regis Christi thronus fuisse, à quo ipse suum populum ducebat, & docebat mirabili erga illum providentia, & benevolentia, nunc se illi præstando patrem, nunc matrem, modò nutritum, modò gerulam & altricem; nunc pædagogum & magistrum, nunc illum manibus gestando, nunc humeris, pectore, & oculis: ut in expositione textus dicebamus: ea enim omnia in Christum eorum ductorem maximè cadunt.

Christus duxit Hebræos per desertum, sub columna specie illius. S. Zeno.

S. Ambros.

Perduxit columnam illam usque ad Josue, ipsum Christi luculentiorum.

1085 Sint (ut Hebræi volunt) veteris Synagogæ voces illæ Cant. 1. 2. Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentula dilexerunt te. Trabe me: post te curremus in odorem unguentorum tuorum. De Christo Jesu sermo est, cujus nomen, seu personam oleum effusum appellat, id est, Christum ab unctione dictum, quia Rex & Sacerdos, ut latè & eruditè probat noster Sherlogus ibi Vestigatione 3. Sect. 1. n. 15. Vel, ex aliarum mente, oleum effusum vocat JESU nomen. Illud hic inquirō, quandonam apud Veterem Synagogam effundi hoc nomen, & olei ad instar propalari cepit? S. Bernard. Ser. 15. in Cantica præclare adstruit, tunc illud Christi, seu JESU nomen, effundi ceptum, cum factum est magnum id nomen Abram & Sarai incrementum, de quo Genes. 7. 14. Nec ultra vocabitur nomen tuum Abram, sed appellat.

Effusum nomen Christi, oleum, quando effundit cepit.

Gene. 17. 14. A a